

Обележавајући десет година од смрти Слободана Инића у свом пригодно интонираном тексту „Комуниста који је правио више невоља режиму него они који су говорили да су опозиционари“, Алекса Ћилас је описао и Инићев разлаз са Бориславом Пекићем у време формирања Демократске странке: „Управо га је наша интелектуална елита најдубље разочарала јер је од ње очекивао да буде водећа снага у борби за модерну, демократску, цивилизовану Србију и Југославију.

Сећам се како ми је, још узнемирен, причао о свом разлазу са књижевником Бориславом Пекићем са којим је, као и са још једанаест интелектуалаца, основао почетком 1990. године Демократску странку. И мени су Пекићева националистичка искључивост и демагогија, као и огорчени, осветнички антикомунизам били у нескладу с опуштеним, духовитим човеком од мисли и пера са којим сам се некада дружио у Лондону.“

Следећи смисао ових речи из текста Алексе Ћиласа можемо закључити да он данас сматра да се Борислав Пекић служио националистичком искључивошћу и демагогијом, да је био огорчени осветнички антикомуниста. Ово је веома добро познати манир у нашој јавности да се без икаквих аргумената, готово узгред, изричу тешке идеолошке и политичке дисквалификације. И у нашим политичким и медијским приликама нико није поштеђен од овако произвољних и приземних напада, па ни Борислав Пекић. А управо се у његовим текстовима могу наћи многобројни ставови који су управо стварна негација сваке националне искључивости. Напротив, он се залагао за уравнотежен однос између демократије и нације, а против сваке политичке и идеолошке искључивости: „Не постоји чак ни грађанска демократија, јер је то плеоназам. Ако грађанска и за грађане није, није никаква. Могла је, као у старој Атини, постојати за неке људе, а за неке не, али је за све грађане морала важити подједнако. Можда је, дакле, могућа делимична или половична демократија, каква је била атинска, али је она онда само недовршена и несавршена. Придев је не спутава него је на даљи развитак тера. Придев открива њене мане, а не открива њене врлине. Стога, као демократи, никад не допустимо да будемо увучени у вештачку дилему избора између нације и демократије. Јер за демократију је нација њена нужна стварност, за нацију демократије њен изабрани циљ. Демократија и Нација – Да! Демократија или Нација – Не!“

Везивати и у самим назнакама било какав израз националистичке демагогије за Борислава Пекића спада у елементарни недостатак коректности и праведности. Како је то Алекса Ћилас успео да у Бориславу Пекићу накнадно препозна и разоткрије искључивог националистичког демагога то је вероватно само њему познато. Још већа

Пише: Маринко М. Вучинић
среда, 23 јун 2010 14:30

произвољност и неодмереност је садржана у његовој тврдњи о Пекићевом огорченом, осветничком антикомунизму. Ко год је пажљиво читао Пекићева дела могао се уверити да се он никако не може сврстати у осветнички антикомунизам. Напротив, једно од његових најјачих и најуверљивијих литерарних средстава је коришћење ироније и парадокса, а он је у устројству социјалистичког система и самој идеји социјализма проналазио изузетно погодно тло за његову разорну и луцидну анализу људске природе и функционисања света заснованог на идеологијама: „Нисам био антикомуниста зато што ми је то било просто мило – а нарочито да бих тиме стекао неке користи, што се из моје биографије види, разуме се, и нисам успео – него зато што се дубоко и искрено нисам слагао с начелима и праксом те идеологије. Немојмо допустити да, као комунисти, на крају живота, усред рушевина свог дела, морамо објашњавати шта смо све племенито хтели и зашто нам је успело да ништа од тога не изведемо. Између хришћанских и комунистичких ортодокса, између десних и левих будала, тесна су врата кроз која поштен човек може да прође. Комунизам је као ватра: најлепши је из даљине, на извесној удаљености може вас угрејати, али ако му се сувише приближите, или у њега уђете – спалиће вас.“ Да, заиста тесна су врата кроз која поштен човек може да прође. Ово је опомена Борислава Пекића коју морамо увек имати на уму када говоримо не само о прошлим временима.